

PLAN OCHRONY DLA WELSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Projekt koncepcji ochrony zasobów, tworów i składników przyrody oraz wartości kulturowych, a także eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych

Sprawozdawca:

dr hab. Mirosław Grzybowski, prof. UWM

II spotkanie konsultacyjne

Jeleń, 26 czerwiec 2026

Zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu Parku

Zakres prac wskazuje, jakie działania należy inicjować, wspierać i prowadzić, aby zachować przyrodę, krajobraz, wodę, korytarze ekologiczne oraz dziedzictwo kulturowe Welskiego Parku Krajobrazowego.

rozpoznanie → planowanie → działanie → monitoring → korekta

- najpierw rozpoznanie terenowe i dokumentacja,
- potem wskazanie miejsc wymagających działań,
- następnie współpraca z właściwymi podmiotami,
- realizacja działań ochronnych, edukacyjnych lub planistycznych,
- ocena skuteczności i aktualizacja danych.

Zakres prac nie jest listą jednorazowych zadań, lecz zakresem stałej pracy Parku i partnerów.

Obejmuje zarówno działania terenowe, jak i planistyczne, edukacyjne, monitoringowe oraz organizacyjne.

Zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu

Sześć kierunków prac: od działań terenowych po planowanie, monitoring i współpracę

1 Ochrona siedlisk i gatunków

BIO

- łąki, torfowiska, mokradła, murawy, lasy i zadrzewienia
- ochrona czynna po rozpoznaniu terenowym
- monitoring gatunków i ograniczanie inwazyjnych

2 Woda, retencja i brzegi

H2O

- dolina Wel, jeziora, starorzecza i cieki
- poprawa retencji i ograniczanie odpływu wód
- ochrona brzegów przed zabudową i degradacją

3 Krajobraz i planowanie

SOK

- panoramy, osie i przedpola widokowe
- ograniczanie rozpraszania zabudowy i dysharmonii
- Strefy Ochrony Krajobrazu i lokalna architektura

4 Zrównoważone użytkowanie

ROL

- ekstensywne rolnictwo, leśnictwo, rybactwo i łowiectwo
- trwałe użytki zielone i krajobraz rolniczy
- dobre praktyki i lokalne produkty

5 Dziedzictwo i tożsamość

HIS

- miejscowa gwara, tradycje i lokalne nazewnictwo
- obiekty kulturowe i tradycyjne układy osadnicze
- popularyzacja walorów Parku

6 Wiedza, współpraca i edukacja

EDU

- rejestry i dokumentacja przyrodnicza
- współpraca z gminami, zarządcami, uczelniami i instytucjami
- badania, monitoring i aktualizacja danych

Sens zapisu: to nie pojedyncze zadania, ale stały zakres pracy Parku i partnerów - w terenie, planowaniu, edukacji i monitoringu.

Zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu Parku

1. **Inicjowanie, wspieranie i prowadzenie działań służących zachowaniu wartości** przyrodniczych, krajobrazowych, historycznych i kulturowych Parku, w szczególności doliny rzeki Wel, jezior, torfowisk, mokradł, starorzeczy, łąk, pastwisk, lasów, zadrzewień, krajobrazu rolniczego oraz tradycyjnych układów osadniczych.
2. **Popularyzowanie i wspieranie tradycyjnych oraz ekstensywnych form gospodarowania** rolniczego, leśnego, rybackiego i łowieckiego, które sprzyjają zachowaniu walorów Parku, nie powodują degradacji siedlisk przyrodniczych i krajobrazu oraz są zgodne z celami ochrony Parku.
3. **Promowanie ekstensywnego użytkowania trwałych użytków zielonych**, w tym użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego i pastwiskowego, jako narzędzia ochrony półnaturalnych fitocenoz łąkowych, siedlisk gatunków związanych z krajobrazem otwartym oraz tradycyjnego krajobrazu rolniczego.
4. **Popularyzowanie i promowanie ekstensywnego rolnictwa** oraz Kodeksu dobrych praktyk rolniczych, szczególnie w zakresie działań rolno-środowiskowo-klimatycznych jako mechanizmu motywującego do zachowania fitocenoz i biocenoz, wskazanych przez szczególne cele ochrony Parku.
5. **Popularyzowanie i promowanie dobrych praktyk w zakresie gospodarki** leśnej i łowieckiej, w szczególności służących zachowaniu siedlisk przyrodniczych, gatunków, zadrzewień, martwego drewna, retencji oraz ciągłości ekologicznej, zgodnie z celami ochrony Parku.
6. **Popularyzowanie lokalnych marek produktów** pochodzących z gospodarstw, przedsiębiorstw i inn., spełniających formułę zrównoważonego rozwoju.
7. **Wspieranie działań służących dokumentowaniu, zachowaniu i popularyzacji miejscowej gwary** jako elementu niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz tożsamości lokalnej społeczności.
8. Wspieranie działań służących **zachowaniu i odtwarzaniu drożności korytarzy ekologicznych**, w tym powiązań pomiędzy doliną rzeki Wel, jeziorami, kompleksami leśnymi, torfowiskami, mokradłami, użytkami zielonymi i zadrzewieniami śródpolnymi.
9. **Dążenie do zachowania, w procesach planistycznych**, decyzyjnych i realizacji przedsięwzięć, drożnych korytarzy migracji w obrębie Welskiego Parku Krajobrazowego, w szczególności do utrwalania swobodnej migracji i bytowania gatunków biocenoz, wskazanych przez szczególne cele ochrony Parku.
10. Podejmowanie działań zmierzających do **ograniczenia śmiertelności dzikich zwierząt na drogach**, w szczególności poprzez identyfikację miejsc kolizji, współpracę z zarządcami dróg, stosowanie oznakowania ostrzegawczego, rozwiązań spowalniających ruch oraz, w miejscach uzasadnionych, przejść lub innych urządzeń ograniczających barierowość infrastruktury.
11. Formułowanie **zapisów planistycznych i realizacja przedsięwzięć z uwzględnieniem zachowania perspektyw i panoram widokowych krajobrazów otwartych użytków rolnych doliny i okolic rzeki Wel.**

Zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu Parku

- 12. Formułowanie zapisów planistycznych** i realizacja budownictwa, nawiązującego do istniejącej architektury, swoistej dla wsi Parku, oraz do układu ruralistycznego.
- 13. Formułowanie zapisów planistycznych**, w tym w planach ogólnych gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zmierzających do ograniczenia rozpraszania zabudowy oraz zachowania bądź odtwarzania ładu przestrzennego.
- 14. Formułowanie propozycji ustaleń w dokumentach planistycznych**, w szczególności w planach ogólnych gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województwa, uchwałach krajobrazowych oraz dokumentach strategicznych i programowych gmin, a także opiniowanie decyzji lokalizacyjnych i przedsięwzięć w sposób ograniczający wprowadzanie do krajobrazu Parku elementów dysharmonijnych, w szczególności obiektów o nadmiernej skali, wysokości lub ekspozycji, zabudowy rozproszonej, wielkogabarytowej infrastruktury technicznej, reklam, ogrodzeń i innych form zagospodarowania zaburzających walory widokowe, tradycyjny charakter krajobrazu rolniczego i wiejskiego oraz czytelność panoram, osi i przedpoli widokowych.
- 15. Zastosowanie diagnozy stanu i zaleceń Audytu krajobrazowego** województwa warmińsko-mazurskiego w trakcie formułowania zapisów planistycznych i decyzji zezwalających na realizację przedsięwzięć, a w szczególności wobec krajobrazów w obszarach wskazanych w szczególnych celach ochrony Parku.
- 16. Propagowanie nasadzeń i pielęgnacji** rekompensujących, w postępowaniach związanych z usuwaniem drzew i krzewów, dążących do zachowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, w tym szczególnie tęgowych i olsowych.
- 17. Wspieranie pielęgnacji istniejących zadrzewień** w sposób zapewniający bezpieczeństwo ludzi i mienia, przy jednoczesnym zachowaniu ich funkcji biocenotycznych, krajobrazowych i kulturowych, w tym pozostawianiu, tam gdzie jest to możliwe, drzew dziuplastych, zamierających i innych drzew o znaczeniu siedliskowym.
- 18. Inwentaryzowanie stanu zdrowotnego**, wieku i składu gatunkowego zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, ze szczególnym uwzględnieniem tęgów i olsów.
- 19. Wspieranie działań służących poprawie retencji krajobrazowej**, w szczególności przez ochronę mokradet, torfowisk, śródpolnych oczek wodnych, starorzeczy, dolin rzecznych, zadrzewień oraz ograniczanie przyspieszonego odpływu wód ze zlewni.
- 20. Podejmowanie działań ograniczających przesuszanie** torfowisk, mokradet i gleb organicznych, w szczególności przez rozpoznanie funkcjonowania systemów melioracyjnych, wskazywanie odcinków wymagających spowolnienia odpływu oraz **inicjowanie działań renaturyzacyjnych**, o ile są one uzasadnione przyrodniczo i możliwe organizacyjnie.
- 21. Dążenie do zachowania**, w procesach planistycznych, decyzyjnych i realizacji przedsięwzięć, odcinków cieków, w tym rzek, o charakterze naturalnym oraz do zachowania lub odtworzenia warunków sprzyjających wykształceniu się procesów naturalnych.

Zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu Parku

- 22. Wspieranie ochrony stref brzegowych jezior, rzek i cieków** przed zabudową, grodzeniem, niszczeniem roślinności, zaśmiecaniem, niekontrolowanym wydeptywaniem oraz technicznym umacnianiem brzegów nieuzasadnionym względami bezpieczeństwa lub ochrony infrastruktury.
- 23. Wspieranie działań służących rozwojowi małej retencji**, w szczególności takich, które zachowują lub poprawiają stan siedlisk i biocenoz istotnych dla realizacji szczegółowych celów ochrony Parku oraz nie powodują negatywnych skutków dla cennych siedlisk zależnych od wody.
- 24. Podejmowanie działań ochrony czynnej** na otwartych siedliskach przyrodniczych, w szczególności łąkach, torfowiskach, mokradłach i murawach, jeżeli wyniki rozpoznania terenowego potwierdzą potrzebę ograniczenia sukcesji drzew i krzewów, przywrócenia użytkowania kośnego lub poprawy warunków siedliskowych.
- 25. Podejmowanie i inicjowanie działań ochrony czynnej** służących zachowaniu chronionych, rzadkich lub zagrożonych gatunków oraz ich siedlisk, jeżeli rozpoznanie terenowe potwierdzi taką potrzebę, w szczególności w odniesieniu do gatunków związanych z wodami, mokradłami, łąkami, lasami, zadrzewieniami i zabudową wiejską.
- 26. Inwentaryzowanie oraz monitorowanie stanowisk gatunków chronionych**, zagrożonych i rzadkich, a także prowadzenie i aktualizowanie rejestru tych stanowisk, z zachowaniem zasad ochrony danych wrażliwych dotyczących lokalizacji szczególnie cennych gatunków.
- 27. Inwentaryzowanie, dokumentowanie i monitorowanie występowania obcych gatunków inwazyjnych** oraz innych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla rodzimych gatunków, siedlisk przyrodniczych i funkcjonowania ekosystemów Parku, a także inicjowanie i wspieranie działań ograniczających ich rozprzestrzenianie, we współpracy z właściwymi organami, instytucjami, właścicielami i zarządcami terenów, organizacjami przyrodniczymi oraz lokalną społecznością.
- 28. Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych** o zagrożeniach, powodowanych przez obce gatunki inwazyjne w gospodarce leśnej, rolnej i rybackiej.
- 29. Gromadzenie informacji dotyczących:** szacowania szkód w rolnictwie powodowanych przez gatunki dzikie, inwentaryzacji szkód i ich sprawców, zapobiegania szkodom i ich rekompensowania, rozszerzenia listy gatunków dla wypłat odszkodowań.
- 30. Wspieranie modernizacji infrastruktury wodno-ściekowej i odpadowej** w gminach, których obszar znajduje się w granicach Parku, w zakresie służącym ograniczeniu doptywu zanieczyszczeń do wód, gleb, mokradł i siedlisk przyrodniczych.
- 31. Podejmowanie i inicjowanie działań służących obejmowaniu ochroną najcenniejszych tworów i składników przyrody ożywionej i nieożywionej, w szczególności poprzez tworzenie lub uzupełnianie form ochrony przyrody zapewniających zachowanie wartości Parku oraz realizację jego szczegółowych celów ochrony.**

Zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu Parku

- 32. Prowadzenie rejestrów**, w ramach gromadzenia dokumentacji dotyczącej przyrody, oraz wymiana informacji **o nowo odkrywanych stanowiskach gatunków chronionych, zagrożonych i rzadkich**.
- 33. Prowadzenie rejestrów**, w ramach gromadzenia dokumentacji dotyczącej przyrody, oraz wymiana informacji o nowo odkrywanych **stanowiskach siedlisk przyrodniczych**, w szczególności przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 PLH280015 Przełomowa Dolina Rzeki Wel, PLH280014 Ostoja Welska, Dolina Drwęcy PLH280001.
- 34. Popularyzowanie, w tym poprzez edukację, wartości i walorów Parku**, w szczególności uwarunkowań ich powstania i zachowania.
- 35. Inicjowanie badań naukowych** i współpraca z ośrodkami akademickimi w zakresie ochrony przyrody, w tym ochrony szczególnych celów Parku, dla popularyzowania rozwiązań i zastosowań zachowania, zrównoważonego użytkowania oraz odnawiania zasobów, tworów i składników przyrody.
- 36. Promowanie wzorów rodzimej architektury lokalnej i regionalnej**, w celu jej zachowania, kontynuowania i wyróżnienia na tle sąsiedztwa obszarów znajdujących się poza granicą Parku.
- 37. Współpraca z urzędami, organami administracji** i innymi podmiotami wydającymi decyzje lub uzgodnienia mogące mieć wpływ na ochronę przyrody, krajobrazu oraz wartości kulturowych Parku, w zakresie opiniowania planowanych dokumentów, przedsięwzięć i zmian zagospodarowania.
- 38. Wyznaczenie i uwzględnianie w dokumentach planistycznych Stref Ochrony Krajobrazu (SOK)**, obejmujących obszary szczególnie istotne dla zachowania ekspozycji krajobrazowej, krajobrazów priorytetowych, otwartych przestrzeni rolniczych, doliny rzeki Wel, stref przyjeziornych oraz otoczenia obiektów dziedzictwa kulturowego.

obserwacja → ocena →
raport → korekta
działań

Monitoring skuteczności ochrony Parku

Monitoring skuteczności ochrony Parku pozwala ocenić, czy działania ochronne, edukacyjne, planistyczne i organizacyjne rzeczywiście ograniczają zagrożenia dla przyrody, krajobrazu, wód i dziedzictwa Welskiego Parku Krajobrazowego.

- część działań prowadzona corocznie,
- część nie rzadziej niż co 3 lata lub kilka razy w okresie obowiązywania planu,
- monitoring realizowany we współpracy z gminami, zarządcami terenów, Wodami Polskimi, nadleśnictwami, użytkownikami rybackimi, ekspertami i lokalnymi obserwatorami,
- wyniki służą aktualizacji wiedzy, reagowaniu na nowe zagrożenia i ocenie skuteczności ochrony.

Co będzie monitorowane?

Monitoring skuteczności ochrony Welskiego Parku Krajobrazowego

1 Wody, mokradła i retencja

H2O

- jakość wód rzeki Wel, jezior i cieków
- strefy brzegowe i roślinność nadwodna
- warunki wodne torfowisk, mokradel i gleb organicznych
- hydromorfologia rzeki Wel i wybranych cieków

2 Siedliska i gatunki

BIO

- siedliska wodne, torfowiskowe, łąkowe i leśne
- rośliny, grzyby i porosty chronione lub zagrożone
- płazy, owady, ptaki, ryby, nietoperze i wybrane ssaki
- obce gatunki inwazyjne

3 Krajobraz i zagospodarowanie

SOK

- Strefy Ochrony Krajobrazu
- punkty, osie i przedpola widokowe
- nowa zabudowa i dominanty krajobrazowe
- skuteczność zapisów planistycznych

4 Turystyka, rekreacja i infrastruktura

TR

- presja turystyczna przy jeziorach, Welu i szlakach
- stan infrastruktury turystycznej i edukacyjnej
- zaśmiecanie, dzikie wysypiska, ogniska i biwaki
- miejsca nadmiernego użytkowania

5 Korytarze ekologiczne i kolizje

KOR

- drożność korytarzy migracyjnych
- miejsca kolizji zwierząt z drogami
- bariery migracyjne
- skuteczność działań ograniczających śmiertelność

6 Realizacja planu i edukacja

EDU

- stopień wdrażania ustaleń planu ochrony
- skuteczność działań edukacyjnych i informacyjnych
- liczba działań, partnerów, uczestników i materiałów
- potrzeba korekty działań w kolejnych latach

Monitoring pokazuje, gdzie ochrona działa, gdzie presja narasta i gdzie potrzebna jest korekta działań.

Monitoring skuteczności ochrony Parku

1. **Monitoring ciągłości stref buforowych wokół jezior, rzek i cieków**, w szczególności szuwarów, zarośli, roślinności nadbrzeżnej i naturalnych lub półnaturalnych odcinków linii brzegowej, pod kątem występowania nielegalnych lub niezgodzonych pomostów, zabudowy, grodzień, utwardzeń, wycinki roślinności, nieformalnych zejść do wody, kąpielisk i plaż; działanie realizowane 3 razy w trakcie obowiązywania planu, we współpracy z zarządcami terenu, zarządcami wód oraz organami właściwymi w zakresie kontroli i udzielania zezwoleń.
2. **Analiza wyników monitoringu jakości wód rzeki Wel** oraz wybranych głównych cieków Parku, w zakresie parametrów zgodnych z Państwowym Monitoringiem Środowiska, corocznie w okresie obowiązywania planu ochrony; działanie realizowane we współpracy z zarządcą wód i organami odpowiedzialnymi za kontrolę.
3. **Monitoring stanu infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej** towarzyszącej trasom turystyczno-rekreacyjnym, obejmujący ocenę jej stanu technicznego, bezpieczeństwa użytkowania, czytelności oznakowania oraz ewentualnego oddziaływania na siedliska, roślinność, gleby, strefy brzegowe i krajobraz; działanie realizowane 4 razy w trakcie obowiązywania planu, we współpracy z właścicielami, zarządcami lub administratorami infrastruktury.
4. **Monitoring obcych gatunków inwazyjnych** oraz innych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla rodzimych gatunków, siedlisk przyrodniczych i funkcjonowania ekosystemów Parku, w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż 4-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony, szczególnie w miejscach, w których realizowane są działania ochronne mające na celu ograniczanie ich rozprzestrzeniania; działanie realizowane we współpracy z właścicielami lub zarządcami gruntów i wód.
5. **Monitoring stanowisk roślin, grzybów i porostów chronionych, rzadkich i zagrożonych**, w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż 3-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony Parku, na stanowiskach wykazanych w materiałach kartograficznych oraz na stanowiskach nowo rozpoznanych; działanie realizowane we współpracy z właścicielami lub zarządcami gruntów oraz lokalnymi ekspertami przyrodniczymi, z zachowaniem zasad ochrony danych wrażliwych dotyczących lokalizacji szczególnie cennych gatunków.
6. **Monitoring stanu siedlisk przyrodniczych** na wybranych stanowiskach w granicach Parku, obejmujący w szczególności siedliska wodne i ramienicowe 3140 i 3150, torfowiskowe 7110 i 7140, łąkowe 6410 i 6510 oraz leśne 91D0, 91E0, 91F0, 9170 i, jeżeli zostało potwierdzone w dokumentacji Parku, 9190. Monitoring powinien być prowadzony nie rzadziej niż 3 razy w okresie obowiązywania planu ochrony, z uwzględnieniem struktury, składu gatunkowego, stopnia przekształcenia, warunków wodnych, presji gatunków obcych i inwazyjnych oraz wpływu użytkowania gospodarczego, turystycznego i rekreacyjnego; działanie realizowane we współpracy z właścicielami lub zarządcami gruntów i wód oraz lokalnymi ekspertami przyrodniczymi.
7. **Monitoring stanu populacji herpetofauny** tj. kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej oraz ich siedlisk poprzez przeprowadzenie co najmniej trzech kontroli w sezonie od kwietnia do lipca, co 3 lata, na wybranych stanowiskach na terenie Parku; działanie realizowane we współpracy z właścicielami/zarządcami gruntów.
8. **Monitoring stanu populacji zalotki większej, czerwonończyka nieparka** oraz ich siedlisk, prowadzony w okresach aktywności właściwych dla poszczególnych gatunków, nie rzadziej niż co 3 lata, na wybranych stanowiskach w granicach Parku; działanie realizowane we współpracy z właścicielami lub zarządcami gruntów oraz lokalnymi ekspertami przyrodniczymi.

Monitoring skuteczności ochrony Parku

- 9. Monitoring ptaków chronionych**, wymagających ochrony czynnej, oraz ich siedlisk, prowadzony w okresach właściwych dla poszczególnych grup gatunków, w szczególności w sezonie lęgowym oraz w okresach migracji, nie rzadziej niż co 3 lata, na wybranych stanowiskach w granicach Parku.
- 10. Monitoring stanu ichtiofauny**, realizowany 3 razy w trakcie obowiązywania planu ochrony, w wybranych jeziorach Parku oraz w rzece Wel, z uwzględnieniem składu gatunkowego, udziału gatunków rodzimych i obcych, struktury zespołów ryb, presji wędkarskiej i rybackiej oraz stanu siedlisk wodnych; działanie realizowane we współpracy z zarządcami wód, użytkownikami rybackimi oraz lokalnymi ekspertami przyrodniczymi.
- 11. Monitoring występowania i aktywności wilka, bobra europejskiego oraz wydry**, prowadzony nie rzadziej niż co 3 lata na wybranych stanowiskach i odcinkach terenowych w granicach Parku, z uwzględnieniem tropów, śladów żerowania, miejsc rozrodu, nor, żeremi, tam, tras przemieszczania oraz potencjalnych konfliktów z użytkowaniem gruntów i infrastrukturą; działanie realizowane we współpracy z właścicielami lub zarządcami gruntów, nadleśnictwami oraz lokalnymi obserwatorami.
- 12. Kontrola stanu skrzynek schronieniowych dla nietoperzy**, obejmująca ocenę ich stanu technicznego, zasiedlenia, lokalizacji, potrzeby konserwacji lub wymiany; działanie realizowane 5-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony, we współpracy z właścicielami lub zarządcami gruntów oraz specjalistami chiropterologami.
- 13. Monitoring zmian krajobrazowych** w granicach Parku, ze szczególnym uwzględnieniem Stref Ochrony Krajobrazu, krajobrazów priorytetowych, punktów widokowych, ciągów i osi widokowych, panoram doliny rzeki Wel, stref przyjeziornych oraz otwartych krajobrazów rolniczych; działanie realizowane nie rzadziej niż 3 razy w okresie obowiązywania planu ochrony, z wykorzystaniem dokumentacji fotograficznej, analizy ortofotomap, danych GIS oraz lustracji terenowych.
- 14. Monitoring zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Parku**, w szczególności lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, rekreacyjnej, letniskowej, rolniczej, usługowej i technicznej poza zwartymi układami osadniczymi, a także lokalizacji obiektów mogących stanowić dominanty krajobrazowe; działanie realizowane corocznie na podstawie analizy dokumentów planistycznych, decyzji administracyjnych, ortofotomap oraz kontroli terenowych.
- 15. Monitoring skuteczności funkcjonowania Stref Ochrony Krajobrazu**, obejmujący ocenę zachowania przedpoli ekspozycji, osi widokowych, punktów widokowych, lokalnych form architektonicznych, otwartych wnętrz krajobrazowych oraz stopnia ograniczenia presji zabudowy, zalesień i dominant technicznych, a także analizę uwzględniania SOK w dokumentach planistycznych i decyzjach dotyczących zagospodarowania przestrzennego; działanie realizowane nie rzadziej niż 3 razy w okresie obowiązywania planu ochrony.
- 16. Monitoring stanu zadrzewień** śródpolnych, przydrożnych, nadwodnych, alejowych i parkowych, obejmujący ocenę ich ciągłości przestrzennej, składu gatunkowego, stanu zdrowotnego, obecności drzew dziuplastych, ubytków, zamierania, usunięć oraz skuteczności nasadzeń uzupełniających; działanie realizowane nie rzadziej niż 3 razy w okresie obowiązywania planu ochrony.

Monitoring skuteczności ochrony Parku

- 17. Monitoring jakości stanu wód jezior Parku**, w szczególności jezior o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych, z uwzględnieniem dostępnych wyników Państwowego Monitoringu Środowiska, parametrów fizykochemicznych i biologicznych, stanu roślinności litoralu, przejrzystości wody, występowania ramienic oraz presji ze strony zabudowy, rolnictwa, gospodarki rybackiej, wędkarstwa i rekreacji; działanie realizowane corocznie w zakresie analizy dostępnych danych oraz nie rzadziej niż 3 razy w okresie obowiązywania planu w zakresie terenowej oceny stref brzegowych i fitolitoralu.
- 18. Monitoring stanu hydromorfologicznego rzeki Wel** oraz wybranych cieków Parku, obejmujący ocenę naturalności koryta, strefy brzegowej, ciągłości ekologicznej, występowania umocnień, przeszkód, przekształceń koryta, erozji brzegów, zamulania, nielegalnych ingerencji oraz zmian w roślinności nadwodnej; działanie realizowane nie rzadziej niż 3 razy w okresie obowiązywania planu ochrony.
- 19. Monitoring presji turystycznej i rekreacyjnej**, w szczególności w rejonie jezior, rzeki Wel, szlaku kajakowego, punktów widokowych, miejsc biwakowania, parkingów leśnych, ścieżek dydaktycznych i szlaków turystycznych, obejmujący ocenę natężenia użytkowania, zaśmiecenia, nielegalnych ognisk, biwaków, zejść do wody, wydeptywania roślinności, płoszenia zwierząt oraz stanu sanitacyjnego miejsc udostępnionych; działanie realizowane corocznie w sezonie turystycznym.
- 20. Monitoring skuteczności działań edukacyjnych i informacyjnych**, obejmujący liczbę i zakres przeprowadzonych zajęć, warsztatów, akcji terenowych, publikacji, materiałów edukacyjnych, kampanii informacyjnych, uczestników oraz partnerów instytucjonalnych; działanie realizowane corocznie na podstawie dokumentacji Welskiego Parku Krajobrazowego.
- 21. Monitoring realizacji ustaleń i zaleceń planu ochrony**, obejmujący okresową ocenę stopnia wdrażania działań ochronnych, edukacyjnych, planistycznych, krajobrazowych i organizacyjnych przez właściwe podmioty; działanie realizowane nie rzadziej niż raz na 3 lata, z możliwością sporządzania raportu podsumowującego.
- 22. Monitoring miejsc problemowych** związanych z gospodarką odpadami, w szczególności dzikich wysypisk, zaśmiecania stref brzegowych jezior i rzeki Wel, parkingów leśnych, miejsc odpoczynku, punktów widokowych oraz szlaków turystycznych; działanie realizowane corocznie, we współpracy z właściwymi gminami, zarządcami terenów i organizatorami akcji społecznych.
- 23. Monitoring drożności korytarzy ekologicznych** i miejsc kolizji zwierząt z infrastrukturą drogową, obejmujący identyfikację odcinków o podwyższonej śmiertelności płazów, ssaków i innych zwierząt, ocenę barier migracyjnych oraz skuteczności zastosowanych działań ograniczających kolizje; działanie realizowane nie rzadziej niż 3 razy w okresie obowiązywania planu ochrony, we współpracy z zarządcami dróg, nadleśnictwami, gminami i lokalnymi obserwatorami.